

Българска академия на науките

Събрание на академиците и член-кореспондентите

10-00-6 /

26. 10. 2020

До

Проф. Евелина Славчева

Председател

на ОС на БАН

Уважаема проф. Славчева,

На 21.10.2020 г. Събранието на академиците и член-кореспондентите проведе редовно заседание. Основна точка в дневния ред бе обсъждането на кандидатури за поста „Председател на БАН“ през мандата 2021 г. – 2024 г. Постъпи едно писмено предложение от 9 академици, които подкрепят потенциалната кандидатура на акад. Юлиан Ревалски за втори мандат. Други предложения или заявки за кандидатстване не постъпиха.

След проведено обсъждане САЧК взе следното решение:

Предлага кандидатурата на акад. Юлиан Петров Ревалски за „Председател на БАН“ през мандата 2021 г. – 2024 г.

Решението бе подкрепено единодушно от присъствалите.

Прилагам стенографския протокол от заседанието, както и писмото – предложение от 9-та академици.

Акад. Д. Дамянов,

Зам.-председател на САЧК

ЗАЯВЛЕНИЕ

от акад. Юлиан Петров Ревалски

Във връзка с откритата от VIII-то Общо събрание на БАН процедура за избор на Председател на БАН (решение на VIII-то Общо събрание на БАН от 28.09.2020 г.), заявявам, че съм съгласен да участвам в избора за Председател на БАН.

София, 23.10.2020 г.

акад. Юлиан Ревалски

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Събрание на академиците и член-кореспондентите

ЗАСЕДАНИЕ

на Събранието на академиците и член-кореспондентите,
проведено на 21.10.2020 г., сряда, от 15:00 часа
(Стенографски запис)

На заседанието присъстваха следните членове на Събранието на академиците и член-кореспондентите:

Акад. Александър Георгиев Петров, акад. Александър Хараланов Александров, акад. Ангел Сашев Попов, акад. Атанас Иванов Атанасов, акад. Васил Григоров Големански, акад. Васил Стоянов Сгурев, акад. Веселин Стоянов Дренски, акад. Георги Любенов Минчев акад. Дамян Николов Дамянов, акад. Димитър Велков Димитров, акад. Иван Стефанов Загорчев, акад. Иван Георгиев Иванов, акад. Иван Тодоров Тодоров, акад. Кирил Любенов Боянов, акад. Константин Димитров Косев, акад. Людмил Иванов Стайков, акад. Минчо Банков Хаджийски, акад. Михаил Георгиев Виденов, акад. Никола Василев Съботинов, акад. Петър Асенов Атанасов, акад. Петър Атанасов Кралчевски, акад. Петър Радоев Попиванов, акад. Петър Стоянов Кендеров, акад. Петя Иванова Василева, акад. Радомир Георгиев Радомиров, акад. Тодор Георгиев Николов, акад. Чавдар Станоев Руменин, акад. Юлиан Петров Ревалски и акад. Ячко Павлов Иванов.

Чл.-кор. Александър Григоров Костов, чл.-кор. Ангел Стефанов Стефанов, чл.-кор. Андон Радев Косев, чл.-кор. Атанас Цветанов Атанасов, чл.-кор. Валентина Борисова Петкова, чл.-кор. Васил Костадинов Проданов, чл.-кор. Венелин Стоянов Живков, чл.-кор. Владко Тодоров Панайотов, чл.-кор. Георги Славчев Михов, чл.-кор. Димитър Любомиров Цалев, чл.-кор. Димитър Асенов Иванов, чл.-кор. Димчо Енчев Солаков, чл.-кор. Драга Иванова Тончева, чл.-кор. Екатерина Ангелова Бъчварова, чл.-кор. Емилия Илиева Пернишка, чл.-кор. Иван Йорданов Гранитски, чл.-кор. Илза Константинова Пъжева, чл.-кор. Костадин Ганчев Ганев, чл.-кор. Красимир Димитров Данов, чл.-кор. Красимир Тодоров Атанасов, чл.-кор. Лозан Спасов Славов, чл.-кор. Любен Й. Димитров, чл.-кор. Мила Христова Сантова, чл.-кор. Николай Витанов Витанов, чл.-кор. Николай Денков Денков, чл.-кор. Николай Маринов Николов, чл.-кор. Николай Константинов Цанков, чл.-кор. Олег Кръстев Мушкаров, чл.-кор. Петко Христов Петков, чл.-кор. Петър Стефанов Гецов, чл.-кор. Светлана

Емилова Куюмджиева, чл.-кор. Светозар Димитров Маргенов, чл.-кор. Стефан Стоилов Костянев, чл.-кор. Стефан Т. Хаджитодоров, чл.-кор. Тони Георгиев Спасов, чл.-кор. Филип Иванов Филипов, чл.-кор. Христо Иванов Белоев, чл.-кор. Христо Миладинов Найденов, чл.-кор. Цанка Тодорова Цанкова, чл.-кор. Чавдар Крумов Славов и чл.-кор. Чавдар Пенев Стоянов.

На заседанието присъстваха 28 академика и 41 член-кореспондента.

(Академици – 57, болни и в чужбина 14, редуциран състав – 43, присъстват 28 – 65.1%; член-кореспонденти – 96, болни и в чужбина – 14, редуциран състав – 82, присъстват 41 – 50%, или общо академици и член-кореспонденти – 153, болни и чужбина – 28, редуциран състав 125, присъстват 69 или повече от 50% – има кворум.)

Заседанието се ръководи от акад. Дамян Дамянов.

Предс. акад. Дамян Дамянов:

Уважаеми колеги, огромно беше желанието да върнем организационния живот на Събранието в нормални релси. Не се получава. Тези, които са успели да видят имейла си в следобедните часове, са забелязали, че със съгласието на акад. Иван Иванов отменихме първата точка от предварителния дневния ред с оглед да намалим продължителността на Събранието. Имаше такъв повик от 4 – 5 колеги по имейла и по телефона. Казах на акад. Иван Иванов, че при възможност ще организираме електронно предаване на лекцията му.

Приемаме, че днешното Събрание трябва да се проведе, тъй като точката, която трябва да обсъдим, е важна за Българската академия на науките.

Предлагам да утвърдим следния **дневен ред** на днешното заседание:

1. Номинация на кандидати за председател на БАН за мандата 2021 – 2024 г.
2. Разни.

Има ли възражения? Няма. Който е съгласен, моля да гласува. Видимо мнозинство. Против? Няма. Въздържали се? Няма. Приема се.

Събранието за 1 ноември няма да има официална публика. Вероятно докладчикът ще бъде поканен да изнесе доклада си, което да бъде предавано по електронен път, а в залата ще бъдат поканени колегите, на които ще връчим награди.

Ще се ревизира и представянето на книги.

Преминаваме към **първа точка от дневния ред – Номинации за председател на БАН за мандата 2021 – 2024 г.**

Обявил съм, че по-нататъшното развитие на нещата е определено от Общото събрание. Порядъкът като дати е обявен на сайта на БАН. Днес официалните кандидати трябва да представят пред нас експозе – устно или с онагледяване, елементите на развитие на Академията, ръководството на

Академията, кое се счита за подходящо да продължи като традиция и кое да бъде ново.

Уважаеми колеги, до мен пристигна имейл, а след това и писмено предложение за една единствена номинация. Тя е подписана от 9 академици. Това не се приема като игнориране на останалите, а като инициатива, за да има писмен документ като предложение. Други устни и писмени предложения не са пристигнали до мен като отговорник за провеждането на днешното заседание. Това не отнема възможността ако някой от залата има предложение, да го представи днес импровизирано.

Предложението, достигнало до мен в писмена форма, е за сегашния председател на Българската академия на науките акад. Юлиан Петров Ревалски.

Реплика:

Кои са подписали тази номинация?

Акад. Дамян Дамянов:

Подписали са я: акад. Петър Кендеров, акад. Димитър Димитров, акад. Чавдар Руменин, акад. Ячко Иванов, акад. Михаил Виденов, акад. Дамян Дамянов, акад. Ангел Попов, акад. Александър Александров и акад. Петър Попиванов.

Обръщам се към залата: има ли други номинации? Не виждам. Да приемем, че няма.

Предоставям думата на акад. Ревалски, за да ни запознае с елементите от своята програма, която след това официално ще бъде представена пред Общото събрание на БАН.

Акад. Юлиан Ревалски:

Информирам Ви, че номинации се приемат до 28 октомври т. г. от поне 10 членове на нашето събрание, от научни съвети, даже човек сам може да се номинира. Следващите номинации ще постъпят в Общото събрание.

Благодаря за номинацията. Ще спомена защо приех да се кандидатирам отново. Преди 4 години, когато се кандидатирах, представих доста амбициозна програма. Аз и колегите ми, които после бяха избрани като екип, стъпихме на нещо, което беше започнало като процес – възвръщане авторитета на БАН след доста тежък период, последните моменти от който бяха като че ли при акад. Съботинов. Имахме амбицията да свършим доста работа по отношение на това, което бях заложил в програмата. За съжаление не успяхме да свършим всичко, но има сериозно възвръщане на авторитета на БАН в няколко направления. Все още обаче има да се извърви доста път до стабилизирането и осигуряването на бъдещото развитие на Академията.

Ние продължихме да бъдем основният и най-голям научен център в България. Даваме повече от половината научна продукция на страната, което се вижда в световните бази данни.

Другото добро нещо, което се случи през този период, е, че имаме много добра инфраструктура на световно ниво. Тя се вписва в изискванията на европейската инфраструктура. Така науките, които имат нужда от такава инфраструктура, са добре осигурени в това отношение.

Основната цел на предишната ми програма беше изключително насочена към човешкия потенциал в областта на научните изследвания. Започнаха младежки и национални научни програми, деблокира се Националната пътна карта, появиха се програми за реинтеграция на българи от чужбина и за задържане на водещи учени в България.

Третото нещо, макар и не в размерите, в които ни се иска, бе подобряването на бюджета. Получихме доста допълнителни средства, понякога достигащи до 40% от годишния ни бюджет от младежките и националните научни програми, от Националната пътна карта и др. През този период БАН се утвърди като основен експертен център в страната.

В следващата програма, ако бъде избран, основен акцент ще поставя на човешкия потенциал, защото не успяхме да извървим целия път, особено когато става въпрос за началото на кариерното развитие на младите хора – не само докторанти, но и главни асистенти. Не успяхме да задържим всички, които искахме да задържим.

Ще се спра на няколко основни области, по които миналия път бях представил програмата.

За основните ни цели и политики. Нашата мисия произтича по естествен начин от Закона за БАН и Устава за БАН. Имаме Национална актуализирана стратегия за развитие на научните изследвания до 2030 г. Беше заложено в моята програма и Общото събрание на БАН прие Стратегия за развитие на БАН 2018 – 2030 г. Това, което ще правим в областта на научните политики, произтича от тези документи. Ще стъпим и на това, което в момента се оформя – „Хоризонт Европа 2021 – 2027 г.“

Основните неща като дейности и политики се запазват: синергично развитие на фундаментални научни и научно-приложни изследвания, които водят до иновации. Това е в съответствие с нашите структурни направления и приоритети.

Другото важно нещо, което винаги сме правили, е приложение на нашите научни резултати в образователния процес на всички нива. Целта ни е да се утвърдим и да продължим по-нататък да се развиваме като водещ научен център в България с висок международен авторитет и все по-активно затвърждаване на международните ни позиции.

В следващия програмен период в България ще има съществени промени в областта на финансирането на научните изследвания, със силна насоченост към приложни изследвания. Фундаменталните научни изследвания си остават основата на иновациите в индустрията, здравеопазването и всички други сектори на общественно-икономическия живот. Всъщност знанието движи прогреса, а не само икономиката. Без

Фундамент няма научни изследвания, които водят до иновации. Тук запазваме приоритета си. Съотношението между фундаментални и научно-приложни изследвания варира в зависимост от ситуацията, но не трябва да падаме под определен минимум при фундаменталните изследвания, за да поддържаме устойчиво развитие и на другите изследвания. В областта на научните изследвания от всякакъв характер ще искаме поддържането на БАН като водещ национален център с висока международна позиция.

В частта научни изследвания, свързани с иновации, ни предстои да изминем още дълъг път. Има какво да дадем и ние, и бизнесът. В това отношение имаме доста сериозно начало – центровете за върхови постижения и центровете за компетентност. В периода до 2025 или 2026 г. се очаква в БАН да влязат над 100 млн. лв., от които огромна част ще бъдат за инфраструктура.

За следващия програмен период Оперативната програма „Образование и наука за интелигентно развитие“ за съжаление ще бъде разцепена на две. Ще има програма „Образование“ към МОН и друга програма, която ние не подкрепихме – програмата „Изследвания“ сега ще се казва „Научни изследвания и иновации за интелигентна трансформация“. Очаква се в нея да има голям ресурс, насочен от Европа. Въпреки че не ни се искаше да разделят иновациите от фундаменталните изследвания, трябва да се включим активно в тези конкурси, откъдето ще дойде сериозен финансов ресурс.

За финансирането. Винаги съм бил привърженик на смесеното устойчиво институционално финансиране и проектното финансиране, но в разумно съотношение. Ние сме организация със силен фундамент и трябва да имаме минимум фундаментални изследвания и институционално финансиране, под който да не се пада. Миналата година стигнахме до нещо, което не ми се искаше – около 50:50. Тоталният ни бюджет беше около 200 млн. лв. Половината беше от институционално финансиране, а другата половина по линия на проекти. Процентът на институционалното финансиране трябва да бъде по-висок.

За бюджета. Има подобрение, въпреки че след 7-8-9 години недофинансиране трудно могат да се преодолеят някои негативи. Бюджетът през 2017 г. (след като махнаха НИМХ) беше от порядъка на 71 млн. лв. Тази година е 105 млн. лв. Има 50-процентно увеличение на бюджетната субсидия. Това обаче не е достатъчно, за да имаме добри стартови заплати за учените. Борим се за по-нататъшно увеличение. От направените предложения и от Общото събрание се прие бюджетът на БАН да се прави по дейности. Вече се прави по 7-8 дейности. Така може по-лесно да се види за каква дейност какви средства се дават. Отварям една скоба, защото това касае Събранието на академиците и член-кореспондентите: Възнагражденията по чл. 8 (за тези, които работят, и за тези, които не са в трудово-правни отношения по линия на постановление

на Министерския съвет) стоят вече на отделен ред. Имах разговор с министъра на финансите и имаме уверението, че онова, което от години не ни достига, ще бъде дадено. Надявам се Общото събрание да го приеме.

Бе деблокирана Национална пътна карта за научни инфраструктури. Тя беше замразена за дълго време, но сега ни чака устойчиво развитие. В първия етап имаме 7 от 9 структури, които водихме. Във втория етап, който бе задвижен миналата година, бяха 12 от 17. В третия етап, който се планира в момента и е на обществено обсъждане, водим 6 от 12.

Друга политика, възприета от Министерството на образованието и науката и която се припознава добре от другите институции, е развитието на национални научни програми по тематики, важни за обществото. Участвахме много активно в тяхното подготвяне. Появиха се нови и тепърва ще се появяват. Това е форма, за която и в света трудно се намира финансиране. При нас получи припознаване от страна на институциите и по-лесно се дават средства за национална програма, отколкото да се дадат повече пари на Фонда. За нас като учени това е странно, защото при Фонда има конкурсен принцип. Не трябва да се отказваме от участието си в тях, защото те са по задачи, които интересуват хората, а и около 40% от тези средства отиват за възнаграждения.

Специално отношение сме имали и ще имаме и занапред към социалните и хуманитарните науки, защото те все повече хоризонтално се интегрират с приоритетите. Вече имаме доста проекти, в които без хуманитарните науки не може да се мине. Например кризата с ковид-19, макар че е пандемична и би трябвало да я обвързваме само с медиците или биомедиците, но се оказва, че там нашите социални науки се намесиха активно и извършиха много полезна работа.

Има още две основни неща. Едното е отворена наука. По принцип Европа имаше амбицията този отворен достъп да е в действие от следващата година, но за съжаление има закъснение. България като страна и ние като Академия също закъсняхме, но сме предприели стъпки, за да си направим нещо като пътна карта как лека полека ще се движим в посока „отворена наука“. Имам предвид не само публикации с отворен достъп, но отворен достъп и до данни, които се събират, споделяне на данни и работа с тях.

Международната ни дейност, макар и спряна в момента от ковид, трябва да бъде на изключително високо ниво. Занемарихме някои неща, за което имам грях. В международната дейност без нашето интегриране в европейското и световното изследователско пространство няма как да бъдем играч на сцената на науката. Трябва да развиваме двустранни и многостранни отношения, да имаме договори по определени направления с други академии и други научни институти. Ще продължаваме да го правим.

За образованието и подготовката на кадри. В Института по математика и информатика често обичаме да употребяваме фразата, че образованието е най-важното приложение на науката. В това има огромна доза истина. Всички сме убедени, че знанието движи прогреса, а не икономиката. В този смисъл високо образованите хора са изключително ценен капитал на съответната страна. Тук основните ни усилия са насочени към докторантите – наши бъдещи колеги. Въпреки че се постигна известен напредък, на втората година успяхме с подкрепата на Министерството да се увеличат целево докторантските стипендии. Казвам „целево“, защото не се съгласиха да се увеличат наравно всички стипендии – „на калпак“, защото се оказа, че има доста научни институции в страната, които имат сравними с нас брой докторанти, а практически не се вижда никаква публикационна дейност. Съгласно ефективността на научните организации БАН е на първо място, а след това – Софийският университет. В този порядък докторантите достигнаха до допълнителни средства, които може да не са големи, но са от порядък на 350 – 400 лв. на месец през последните години, което е сериозна добавка към стипендията от 510 лв. През една от годините имаме сериозен спад на защитилите. Затова като цел за бъдещия период си остава как да се интернационализират тези програми, да привлечем докторанти от чужбина, да имаме докторанти, ориентирани към индустрията. Колегите от Университета няколко пъти са предлагали и чл.-кор. Денков го е казвал – да има възможност за докторанти по проекти, а не по държавна поръчка (проектни докторанти).

Успяхме да постигнем и трябва да бъде развито занапред въвеждането на статута на постдокторант, който бе обявен от Министерството на образованието и науката. Сега трябва да ги убедим това да продължи, защото това е начинът, по който можем да имаме млади хора от чужбина. Това е една от нашите цели.

Опитахме се през този период да обучаваме ограничен брой магистри, но засега не успяхме. Става въпрос за приоритетни направления, за таргетиране на група от студенти – не да правим конкуренция на Университета, а по-скоро да задържим част от хората, които искат да напуснат държавата, и да се обърнем към региона. В регионите има много възможности с програми на английски език. Добре е това да стане, за да се използва капацитетът на БАН, без да са необходими допълнителни сгради и средства. Може би ще са необходими малко средства за лабораториите, защото имаме всичко – апаратура, оборудване, зали. Сигурен съм, че това ще бъде полезно за България. Напоследък на няколко пъти обсъждаме с МОН и с университетите (участваме в съвместни програми) това да продължи и да се издигне на по-високо ниво, като се правят големи консорциуми. Например французите в годините между 2005 и 2010 г. направили няколко големи университета, като по-малките, оставяйки си самостоятелни, се обединили и направили консорциум, който стана по-

видим на световната сцена от гледна точка на качество на обучението и на качество на научната дейност. Готови сме на това. Колегите го знаят.

Ще маркирам нещо, което е добре да го направим. Ще го заложа. В училищното и предучилищното образование имаме много голям опит – различен в различните науки. Мисля, че през последните 15 – 20 години силно разширихме диапазона, не само към талантите, а към работата с учителите, към работата с учениците, за да се подобри качеството на образованието, като се използват съвременните тенденции и технологии. Благодарение на това, което акад. Кендеров започна преди 20 години, и в България навлезе „изследователският подход в образованието“. Доста направихме за министерството и продължаваме да го правим с квалификации на учители. Миналата година се появи нова програма по инициатива „Образование с наука“, където включихме музеите. В тази област БАН изпълнява обществената си роля – да подпомогне със своя експертен потенциал образованието, за да може то да се подобри.

Една от слабите ни страни е, че не можахме да институционализираме нашите докторантски програми, а там има доста потенциал.

За връзката ни с университетите. Ние имаме много съвместни програми, имаме хиляди часове на наши колеги във висшите училища. Това със сигурност ще продължи. Искане ми се това да бъде под някаква институционализирана форма – като гост-професори, ние приемаме университетски преподаватели, предоставяме нашата база. Идеята е онова, което сме натрупали като знание, да направим всичко възможно да го трансферираме към младите хора. Не искам да давам пример с центровете, които бяха направени. Като махнем един от центровете за върхови постижения, във всички останали, включително центровете за компетентност, ние си партнираме ефективно с висшите училища.

За научния потенциал. Това е основното нещо, което трябва да запазим. Имам предвид човешкия научен потенциал. Аз и доста мои колеги сме се водили от разбирането, че основният продукт на нашата дейност не са статиите и патентите, а нашите учени. Извършвайки научни изследвания, ние се подготвяме на високо експертно ниво и като дойде моментът, когато на държавата ѝ трябва това експертно ниво, тя го получава. Пример е тази година с ковид. Не знам какво щяха да правят нашите политици, ако ги нямаше учените – медици и биомедици, пък и не само те. Така че основна цел е развитието на висококвалифицирани кадри. Наличието на високо експертен научен потенциал е част от националния суверенитет на една държава. Типичен е примерът с ковид. За съжаление обаче това е едно от нещата, в които все още не можем да постигнем обрат. Около 700 души са хората, които скоро ще преминат в пенсионна възраст, а нямаме достатъчен наплив от млади хора, въпреки мерките, по които имаме подобрене.

Ще отворя скоба за финансирането, защото това е една от причините. Въпреки че процентно финансирането се подобри, то все още не е достатъчно, за да се дадат достатъчно високи стартови заплати. Обърна се внимание на учителите, за тази година се говори, че с бюджета ще се обърне внимание на университетските преподаватели. Засега за заплащането на труда на нас, учените – не само от БАН, а от Селскостопанската академия и други научни институти, не се говори. Очевидно за четири години упорит труд не успяхме да убедим управляващите, че това трябва да стане. Това ще се превърне в работа за който и да е председател и ръководство за следващите години. Не можем да преодолеем това и на ниво Съвет на настоятелите. Единственото, което успяхме да постигнем миналата и тази година, е да се говори за балансирано заплащане в системата на образованието и науката, та и тази година да бъдем третиращи като преподавателите. Но да се говори за стартови заплати все още не успяваме. Понеже се появили положителни елементи, стъпвайки на тях, да се надяваме, че ще можем да ги развием. Това са статут на постдокторант, защото там заплатата е добра – от 2000 до 3000 лв., финансиране на младежки програми, където се добавя към заплатата (която не е супер голяма, но е по-атрактивна отколкото началната).

Аз употребих доста усилия, за да направим две индивидуални програми за учени – за реинтегриране на българи, които искат да се върнат в страната (успяхме да пробием и има такава програма – „Петър Берон и ние“); другата е Национална научна програма „Вихрен“. Миналата година в БАН бяха спечелени 7 проекта по програмата „Вихрен“ и около 10 по „Петър Берон и ние“, но тя не беше много разгласена. Това ще продължи и занапред. Основното е как да привлечем нови хора, които да идват в Академията. Трябва да ги насърчаваме не само финансово (защото ще се борим за увеличение на стартовите заплати, на бюджета, на допълнителните програми). Аз не съм привърженик непременно на всички в научните организации да се дават много високи заплати, а по-скоро да има добри заплати и към тях да се добавя, както сега се прави. Само че това, което е добро, сега е много ниско (т. нар. К 2, което се разпределя по резултати). Все пак сме учени и много от нас нямат други задължения освен да извършват научни изследвания. Тук съм твърд привърженик на атестационната политика – съгласно атестациите да се стимулират хората.

Едно от нещата, по които изоставаме по отношение на Европа, са приемането на Европейската харта за изследователи и Кодексът за поведение при подбор на изследователи. Това са два документа, които създават прозрачна среда и намаляват риска да има непрозрачни конкурси. А младите хора искат да видят ясна картина как ще се развиват по-нататък кадрово. Ако институтите приемат тези два европейски документа, смятам,

че това ще насърчи хората да постъпват на работа, дори когато заплатата не е толкова голяма.

Основната грижа на което и да е ръководство през следващите години ще си остане възпроизводството на човешкия научен потенциал в институтите на Българската академия на науките.

А сега няколко думи за органите за управление, за нашето Събрание и за взаимодействието. Мисля, че през изминалия период се получи добро взаимодействие между различните органи за управление на БАН – Общо събрание, Управителен съвет, ръководството, нашето Събрание. Имахме няколко съвместни инициативи. Обсъждахме Стратегията, която приехме. Обсъждахме и Стратегията за публична комуникация на БАН, която още не е окончателно приета.

Едно нещо, което не се случи (казах го и пред Общото събрание), е, че през този период въпреки намеренията Уставът не беше актуализиран. Той отдавна се нуждае от актуализация, не само защото членовете на Събранието на академиците и член-кореспондентите искаме да бъдем повече въввлечени в научната политика на БАН и в нейното управление, а заради многото открити въпроси, тъй като много закони се промениха. Уставът не беше променен, освен в една единствена част, която касаше рестрикцията, свързана с основното място за работа. Новото Общо събрание беше избрано и имаше своето първо заседание. Там бе заявено, че това ще му бъде приоритет. Който и да е наш бъдещ екип трябва да ги подпомогне, защото там има много работа за вършене.

Друго нещо, което не можахме да направим, но със сигурност трябва да видим как да се работи в тази насока, е, че Съветът на настоятелите не играе достатъчно добре ролята, отредена му по закон. Той има немалко права. Може да предлага политики – както в областта на финансите, така и в областта на научната политика. Ако предложи нещо, не е лесно това да не бъде прието за разглеждане от Общото събрание. Казвам откровено, че това не можа да се получи. За съжаление най-малка беше заинтересоваността от представителите на държавните институции. Сега в новия Съвет на настоятелите член е нашият министър. По едно време той беше активен, но на последното заседание на Съвета пак не можа да дойде и изпрати човек да го замества. А без него, без човек, който се занимава с финанси и с научна политика, тази работа не става.

За администрацията на БАН. Опитавме се тя да играе стандартната си роля и да подпомага всички органи. Надявам се, че сме успели. В бъдеще работата трябва да се подобрява, защото нямаме достатъчно експертност, в определен момент се задъхваме.

За връзките ни с държавните институции. Ние винаги сме били признати като основен национален експертен център. През този период направихме доста неща. Бе приет един механизъм, който за съжаление не е добре написан от юридическа гледна точка и ни създава проблеми, но с

него признават, че ние сме основният експертен център. Текстът не е добър, когато става въпрос за задачи, които не са от обичайните задачи, които можем да свършим съгласно бюджетната субсидия. Някои са огромни проекти, които няма как да бъдат свършени, ако не се задели допълнителен финансов ресурс. Ще спомена някои наши важни оперативни дейности – океанология, сеизмология, биология. Винаги сме били в помощ на МОН не само по отношение на политиките в областта на научните изследвания (участвахме активно в разработката на стратегии), но и на образованието на всички нива от гледна точка на експертиза, не непременно на преподаване. Знаете колко са активни нашите колеги археолозите по отношение на културно-историческото наследство.

Създаването на националните академични центрове е от съществена важност, защото утвърждава БАН като национална организация. Вярно е, че клонове на институтите ни са концентрирани основно тук, без някои институти във Варна, в Пловдив, във Велико Търново. Чрез механизма на контакт с местните власти ние се утвърдихме като национална институция. Когато съм присъствал на срещи и обсъждания, те са ни били благодарни, че от наши колеги са получили съответната експертиза. Това е много активно в областта на образованието. На доста места връзката с бизнеса и с университетите е много добра.

Имаме и специфични дейности с енергетиката, с МОСВ, с отбраната.

За тази година ще спомена конкретно две неща. В средата на миналата година разработихме рамка на Национална стратегия за развитието на изкуствения интелект в България до 2030 г., а тази година по наша инициатива разработихме изцяло самата стратегия и я предоставихме на Министерския съвет. Те я припознаха, вече мина общественото обсъждане и предполагам, че всеки момент тя ще бъде официален документ.

Другото беше реакцията на БАН по време на ковид кризата. Нашите колеги направиха страшно много неща, но напълно доброволно, по тяхна инициатива – в биомедицината, в социалните науки, в математиката, в роботиката, в онлайн ресурсите на всички институти. Партнираме си успешно с общината в Съвета за научно и технологично развитие към кмета на София (ако правилно си спомням името му), защото учените могат да подпомогнат най-много превръщането на София в интелигентен град.

За връзките ни с обществеността. Съгласно европейските директиви социалната отговорност на научните изследвания се издигна силно и ние трябва да комуникираме с обществото, за да му даваме информация, че онова, което то влага в научните изследвания, има смисъл. Опитавме се да направим доста неща – да засилим работата на нашия пиар-отдел, засилиха се комуникациите с медиите, възвърнахме си даването на наградата на журналистите. Диалогът ни с обществото се активизира. В последно време

се говори доста за БАН, въпреки че метеоролозите не са при нас. Сводката, която получавам, е доста положителна. Отношението на обществото и на медиите се промени. През този период направихме проучване и се видя, че хората много ценят БАН и като институция стоим най-високо по отношение на доверие, доста над всички други институции, включително и от Църквата. Това трябва да продължи. Сложили сме началото, но и там се искат ресурси, както и доста професионализъм.

Важно нещо, по което не напреднахме много, са нашите научни изследвания, свързани с иновации и връзки с бизнеса. Това е слабост не само на БАН, но и на другите научни организации. И бизнесът, и ние трябва да направим крачки напред в тази посока. На вътрешно ниво ние намерихме начин да стимулираме изследванията на фундаментално и иновационно ниво, патентната дейност се стимулира сериозно. Това, което ни липсва, са онези разработки, които буквално са готови за интегриране в бизнеса. Първата стъпка беше направена с центровете за върхови постижения, но те все още не са заработили истински, защото е предвидено фирмите да дойдат, за да ползват научните продукти, които се създават там. Ние имаме над 100 разработки с иновативен характер. Отделихме от тях 25 и тъкмо да направим среща с бизнеса (близо 400 души се бяха записали за срещата на 11 март т. г.), когато бяха забранени такива сбирки. Оттогава досега не можем да я направим, но ще стане. Ще предоставим такива разработки. Предлагали сме и ще продължим да предлагаме инструменти за такъв тип научни разработки от пета-шеста степен на технологична готовност (с оглед да отидат до девета).

Вече споменах за слабостта ни да имаме докторанти по поръчка на бизнеса, както и мобилност по отношение на бизнеса, макар и да имаме някои успехи за създаване на среда за старт-ъп и спин-оф. Направихме обаче сериозно усилие и имаме подготвен напълно актуализиран нов Правилник за интелектуалната собственост, който в момента е в Общото събрание. Надявам се скоро да бъде приет, защото без такава помощ, а после и експертна, трудно ще се оправяме в ситуациите, свързани с патенти.

Като научна организация ние сме най-комплексната организация, която може да подпомага националната сигурност и отбрана, защото другите са по-профилирани. Оставаме търсен партньор на институциите, свързани с националната сигурност и отбрана – Министерството на отбраната, Министерството на вътрешните работи, ДАНС. Сигурността, свързана с демографския проблем, също е елемент от националната сигурност. Имахме много разработки в това отношение. Това ще продължи и занапред.

Геолозите ни винаги са готови да направят разработки, когато става въпрос за свлачища. Имаме Национална програма за бедствия и аварии. В

момента се подготвя голяма Национална програма за сигурност от този вид, за който споменах.

Друго слабо място, което ще изисква много работа, е свързано с управлението на собствеността. Има два проблема. Единият е чисто документален – все още не сме си изчистили нещата, документално свързани със собствеността. Вторият е сградният фонд, който се нуждае от много сериозни инвестиции за реновиране. На няколко пъти сме повдигали въпроса, а и аз лично съм го повдигал пред вицепремиера Дончев, който отговаря за това. По принцип има разбиране. За студентските общежития дадоха 100 млн. лв. На нас ще ни трябва нещо подобно. Може да не са 100 млн. лв, а по-малко, но сумата е от такъв порядък. Без целева субсидия от държавата това няма как да се направи. Засега имаме частични успехи. Виждате, че ремонтираме сградата. Осигурили сме малко пари за Археологическия музей – около 2 млн. лв. Спечелихме конкурси за двете сгради на ул. „Московска“, за които ще се разработят планове, но средствата за ремонта ще трябва сами да си намерим.

За издателската дейност. Това е начинът, по който се представяме пред света – разпространението на знания и на резултатите от това. Имаме известен прогрес, но сме далеч от това, което ни се иска – повече български списания да влязат в една от двете категории, където да бъдат наблюдавани. Издателството след катаклизма, който преживя, го стабилизирахме, но ще има нужда от подкрепа докато тръгне. Задача на следващото ръководство ще бъде да издигне нивото на нашите списания, да издигне видимостта на публикациите в тях. Искаше ми се да имаме класически начин за издаване на монографии, както е по света – по отделни направления сред колеги, но не остана време.

Споменах за отворения достъп и с това ще завърша. Това са акцентите на работа, които съм набелязал, ако бъде избран. Готов съм да отговарям на Вашите въпроси.

Акад. Дамян Дамянов:

Благодаря на акад. Ревалски. Моля аудиторията да бъде активна по отношение на въпроси и изказвания.

Акад. Никола Боянов:

Аз ще направя някои бележки. Състезание с един кон не е най-доброто нещо, но това буди размисъл.

Обръщам се към акад. Ревалски с някои бележки. Ако това прозвучи като критика, надявам се тя да бъде добронамерена. Струва ми се, че по време на дейността на председателя той използва преди всичко дипломатията – „со кротце, со благо“. Необходимо е обаче да вложи малко повече настойчивост и действеност по отношение на институциите. В тях трябва да се работи доста активно, с хъс. Що се отнася вътре в Академията, трябва малко да използва и метода „со малко лобут“.

Някои лични наблюдения. Струва ми се, че има два пътя, за да се подобрят някои от нещата. Казвам нещата от моята гледна точка. Един от важните въпроси, които стоят, е необходимостта да се повишат заплатите на нашите научни сътрудници. Тук трябва да се положат много усилия, да се проведат разговори с факторите, от които зависи това. Само с писма очевидно нещата няма да се решат.

Второ, Стратегията е хубава, но е доста обширна. Може би трябва да се набележат някои много важни приоритети, които да се отстояват.

Друго, което председателят може да свърши, е да се направи сериозен анализ на скъпата апаратура в Академията. Това ще реши автоматично въпроса да се използват по-пълноценно суперкомпютрите, академичната мрежа и другите апаратури. Ще може да се прецени дали част от тази апаратура може да се предоставя и на други потребители срещу заплащане.

Още нещо, което председателят може да направи, е да въведе в управленческите дейности млади хора от член-кореспондентите. Ние, по-възрастните, доста се заседяхме, както казва Лукашенко. Време е в управленския състав да влязат някои млади наши колеги, които да поемат щафетата.

Председателят би следвало да го обяви – говорихме за конкурс за 5-6 млади хора до 50 години, извън нормалните конкурси за академици, да се обявят за член-кореспонденти. Колкото по-бързо стане това, толкова по-добре, още повече, че има решение по този въпрос.

Едно лично мое мнение – не знам дали Координационният съвет трябва да съществува в този вид. Няма го в нормативните актове. За мен това е Политбюро. Когато се събираме в отделенията, казват: „Ние в Координационния съвет решихме...“. В този смисъл експертизата става напълно излишна. Ръководството винаги може да вика специалисти по специалните проблеми. Пречка за това няма. Така по конкретен въпрос ще може да се получи компетентно мнение.

Това, което председателят не може да реши сам, са някои въпроси, които могат да се поставят в Общото събрание. Не знам дали съществуващите 9 направления са целесъобразни. Време е да се премине към друга структура, защото те ограничават дейностите на отделните научни направления и научни области. В Общото събрание може да се постави въпросът, че съществуват звена с припокриваща се тематика. Имам предвид малки звена, където компетентността не е на достатъчно ниво. Тези звена биха могли да се обединят.

Искам да кажа на акад. Ревалски – би следвало да се поставят конкретни срокове за някои неща и да се поемат отговорности. Очаквам да каже: „Този и този въпрос ще го внеса до еди кога си в Общото събрание, по другия въпрос срокът ще бъде еди какъв си, такова и такова ще бъде изпълнението“. Би следвало да се наблегне повече на нещата, които

предстоят като сбити програми. Той трябва да си направи преценка дали трябва да прави това като отчет пред Общото събрание, защото представянето ми изглеждаше като отчет за свършеното от Академията. Трябва да има програма, в която да казва какви са неговите цели, какво ще прави, какви са отговорностите и т. н.

Акад. Юлиан Ревалски:

Ще започна с отговорите отзад напред. Ако казаното е прозвучало като отчет, то аз казах, че стъпвам върху старата програма. Новата програма, която ще дам, няма да засяга толкова неща, а само онова, което предстои да се върши. Благодаря за бележката.

Аз съм дипломатичен човек. От такава среда идвам, от такъв институт идвам. Трудно мога да преодолеея това. По отношение на вътрешните ни действия като ръководство – ще се изненадате ако Ви кажа, че няма правилник, който да позволява на председателя (освен ако не превиши правата си) да накаже един директор. Или го уволнява Управителният съвет, или нищо. Това е по Кодекса на труда. Който и да е председател в бъдеще, той трябва да има възможност да накаже или да направи бележка на съответния директор. Сега излиза, че всеки път трябва да се пита Управителният съвет.

Що се касае до парите, аз не съм ги търсил с писма. Тези пари, които искаме с писмата, не ни ги дават. А ние искаме над 200 млн. лв. Всичките пари сме ги издействали със срещи. Някой път са ги давали, друг път не са ги давали.

За апаратурата. Това е едно от нещата, които трябва да се направят, за да може да се ползва уникалната апаратура.

Млади хора в ръководството – с най-голямо удоволствие. Младите хора винаги са по-активни. Поддържам идеята и за младите член-кореспонденти. За тази година решихме да не се смесват изборите. След като се избере председател, естествено е да има избор за академици и член-кореспонденти. Нищо не пречи да бъдат избрани хора до 50-годишна възраст. Подкрепям това.

Координационният съвет е записан в правилника. Ако искате, можем да го махнем. Ние си приемаме Правилника за работа на САЧК. Ако решим, че няма да има Координационен съвет – готово. Трябва да има предложение.

За направленията. Това е важен въпрос, защото някои институти започнаха да си сменят имената. Този процес подсказва, че хората търсят друга идентичност. Дали аз мога веднага да го внеса? Трябва да поема ангажимент за дискусия. Ще помисля. Има признаци от страна на институтите, че те по-скоро се интересуват от класическите постановки. Когато е било направено по времето на акад. Съботинов, то е било много важно. Няма две мнения по въпроса. Тогава Академията е трябвало да

отговори на вътрешен неприятелски натиск. Все повече и повече се получават дискусии по този въпрос.

Следващият въпрос също е структурен. Когато в Общото събрание се чуе за структурна реформа, каквато и да е тя, хората не са склонни. Всеки смята, че неговото звено е най-важно. Когато ги попиташ: „Защо не се обедините с друго звено?“, те търсят начини да ти кажат защо не трябва да го правят. БАН намалява. Не очаквам, че много ще се променим нагоре. Някои институти и звена са станали много малки. Личното ми мнение е, че няма нужда да се правят големи институти (не съм казал такова нещо), но някои са станали много малки – до степен да не могат да поддържат елементарен научен живот. Има институти, в секциите на които има по един – двама души. Това не е възможно. Очевидно Академията я чака структурно преосмисляне. Ще помисля по този въпрос, но в момента не мога да се ангажирам със структурна реформа, защото въпросът не е елементарен.

Акад. Михаил Виденов:

Две съвсем конкретни неща. Преди време акад. Ревалски обеща да провери какви са възможностите на академиците и член-кореспондентите да участват без тази регистрация, която сега се иска, за да можем да бъдем рецензенти по научните конкурси. Искам да го помоля да си запише това като предизборно общение. Не ни прилича на нас, побелелите глави, да се регистрираме тепърва, че сме учени, за да можем да пишем рецензии. Според мен това е nonsens.

Второ, участвах в конкурс за избор на директор на Института за български език като експерт. Моето мнение не се зачете изобщо. Всичко беше направено толкова „на никъде“, та се учудвам, че това нещо може да става в Българската академия на науките. Избрахме нова директорка, която според мен е неподходяща. Кандидатстваше друга дама, която беше по-подходяща, но в тези институти има някакъв смазан механизъм – да си избират човек, който няма да ги кара да работят. Институтът за български език е във видим упадък, но е невидим за обществото. Не познавам другите институти, но в Института за български език нещата са трагични. Мисля, че акад. Ревалски може да бъде малко по-твърд при тези избори, макар че цялата система е глупаво направена и председателят на БАН не може да контролира какво става в институтите. Някаква побългарена демокрация избира директорите на институтите, а от тях зависи много. В Института за български език вече половин век се прави един речник и още не е готов. Македонците го направиха за 7 години, а ние не можем да го направим за половин век! Акад. Ревалски, трябва да имате малко по-твърда ръка! Такава е моят критика към Вас. Иначе сте дипломатичен. Нямаме сътресения с Общото събрание. Уместе да лавирате при тях. Мисля, че ако Ви преизберат (защото пирамидата е обърната – те трябва да Ви избират, а не ние), това ще бъде успех за БАН.

Акад. Юлиан Ревалски:

Бях поел ангажимент да се свържа със съответния ръководител, за да видим дали академиците и член-кореспондентите могат да се регистрират, без да имат трудов договор с някоя научна организация. Записвам си го.

За избора на директорите. Признавам си, на нито един избор не съм заемал агресивно отношение. Ако за някой е трябвало да му се кажат положителните неща и съм ги знаел, аз съм ги казвал. Между другото можем да похвалим Института за българския език. Има хубави дейности. Акад. Кендеров може да потвърди. Говоря за института, не за директора. В избора на директор не съм се намесвал. Основната причина е елементарна – не само защото съм дипломатичен, а да не излезе, че аз избирам директорите, защото почти всички са членове на Общото събрание и след това се правят съответни изводи. Ако искаме да се развиваме като съвременна организация, трябва да отстраним това, което ни пречи.

Акад. Дамян Дамянов:

Ще си позволя една реплика. Ситуацията, която е удобна, трудно се променя. Акад. Съботинов и чл.-кор. Хаджитодоров знаят как трудно наложиха тези направления – с битка!

Акад. Иван Тодоров:

Аз ще говоря по конкретен въпрос, който е бил повдиган и който засяга стила на управление. Засяга и един от въпросите, който беше обсъждан в доклада на акад. Ревалски – за научния потенциал. Ще говоря за предложената на заседание на Отделението за природо-математическите науки от 10 януари т. г. Централна лаборатория по теоретична физика. Тя беше предложена от избрана от нас (от Отделението за природо-математически науки) комисия от 6 човека с председател акад. Иван Юхновски и членове: акад. Александър Петров и четирима много авторитетни член-кореспонденти – Николай Витанов, Димчо Капчиев, Лаля Петкова и Чавдар Стоянов. След обсъждане от тази компетентна комисия, след решения на две събрания на Отделението за природо-математически науки, се образува още една комисия от председателя, която да докладва на Управителния съвет. Тя се председателства от един филолог – проф. Стаменов. През март имаше срещи с потенциалните участници в новото звено. Минаха повече от 9 месеца от решението на 10 януари, но нищо не се роди. Вместо това нещата се върнаха в изходно положение. Същата комисия започна да иска нови срещи с хората и да поставя старите въпроси наред с някои нови.

Това протакане има цена. Един блестящ млад човек, който още първия път беше заявил, че иска да участва в този институт. За него чл.-кор Нисимов от Института за ядрени изследвания многократно (от две години насам) прави предложения да му се открие конкурс за доцент. Това е човек – лауреат на Питагоровата премия за млади учени от България. Такъв конкурс не му бе открит. Той беше готов да работи на по-ниска заплата в

институт на Академията. Сега се откри конкурс за доцент към Катедрата по теоретична физика в Софийския университет. Хубаво, че поне остава в България, но ние говорим за научен потенциал, а толерираме политика, която пречи на издигането на научен потенциал.

Вие казвате, че не се месите. Аз имам различно мнение. Мисля, че се намесихте по не добър начин в избора на нов директор в Института за ядрени изследвания. Акад. Юхновски нееднократно, в две заседания, които са протоколирани в Отделението за природо-математически науки, обръщаше внимание, че предложението, което се обсъжда за Централна лаборатория по теоретична физика, се провежда при неособичайни условия, че има нещо нередно. Това нередно нещо идва от научната политика в един дълго време престижен институт на БАН – Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика. Понякога се чуват гласове, че това е въпрос на спор между две групи или една група, която не се разбира с ръководството. В този институт в течение на последните 4 години хабилитираният научен състав е намалял наполовина. Всички направления са оголени. Отделението за физика на високите енергии, което сътрудничи с ЦЕРН, е отговорно за това. Има един човек – доц. Пламен Енджиев, който тези дни навършва 67 години. Обявява се конкурс, явяват се двама силни кандидати, гласовете се разделят. Оттогава са минали две години и половина, но няма нов конкурс и отделението остава без хабилитирано лице. Така е във всички отделения. Има удар срещу фундаменталната наука във всички нейни направления.

Тук, на заседание на САЧК се видяха случаи, когато на хора, които получават средства от Фонд „Научни изследвания“, отказват да им подпишат командировки, макар че това не струва стотинка на института. Образува се комисия, а след това на заседание на Управителния съвет се казва, че са изслушали комисията и са иззели сведения от резултатите на комисията. Това се прави с директор, който саботира работата на един доскоро елитен институт.

Аз съм готов да подкрепя акад. Ревалски за втори мандат, но при условие, че ще поеме пред нашето Събрание ангажимент със срок – да прокара в Управителния съвет препоръка и да се отиде с предложение пред Общото събрание, като ходатайствате пред него да се образува такава Централна лаборатория.

В България е създадена школа по теоретична физика, градена в продължение на 50 години. Не способствайте да я удушите. Това няма да Ви донесе слава.

Акад. Юлиан Ревалски:

По повод на Вашето твърдение, че аз съм повлиял за избора на този директор, ще кажа, че това категорично не е вярно. На заседанието на Управителния съвет са присъствали много хора. Можете да питате когото искате. Има протоколи. Категорично отхвърлям това Ваше твърдение.

Що се касае за лабораторията – да, ние закъсняхме. Не знам дали мога да Ви кажа тук какъв е докладът на комисията, но първият доклад беше подложен на обсъждане. В него нямаше предложение за създаване на група. В отделението имаше, но в доклада нямаше.

Акад. Иван Тодоров:

Но кой е по-компетентният?

Акад. Юлиан Ревалски:

Има процедура по създаването. Сега не се създава както се е създавало при друг начин на управление. Управителният съвет трябва да инициира това с някакви аргументи. Обикновено те са свързани с процедурата. Затова Ви изпратих да видите какви са правилата за избор. Трябва да постъпи някакво конкретно предложение. Затова комисията е направила втори доклад. Аз мога да поема ангажимент, че въпросът ще бъде разгледан на следващото присъствено заседание на Управителния съвет, защото това е въпрос, който трябва да се дискутира. Не мога обаче да поема ангажимент, че ще го прокарам. Какво разбирате под това? Ами ако някой не иска да гласува? Аз съм подкрепил тук, че трябва да има такава група и продължавам да го твърдя в научно отношение. Но в чисто структурно отношение – прочетете правилниците. Управителният съвет счита, че няма достатъчно хора, няма достатъчно капацитет. Не мога насила да накарам Управителния съвет да гласува. Не е в моите правомощия. Аз съм подкрепил, защото има световни центрове, има и в Русия. Чудесно би било да има и тук. Ние в нашия институт сме се съгласили, че чистата и приложната математика могат да живеят заедно. Там обаче очевидно нещо се случва. Хубаво е да има такава група, но аз не мога да поема ангажимент, че ще го прокарам.

Акад. Дамян Дамянов:

Има въпроси, които сме дискутирали в това Събрание и сме разбрали, че възможностите, които е имало Събранието на академиците и член-кореспондентите едно време, не са същите при настоящия закон и Устав. Решенията, които тук можем да вземем, могат да не бъдат чути, както вече се е случвало, и са били предмет на изострени дискусии тук.

Акад. Веселин Дренски:

Досега критикувахте председателя, но аз искам да кажа няколко думи в негова защита. Той е много дипломатичен и работи много добре в екип. Преди да стане председател на БАН, а аз да стана директор на негово място, аз бях председател на Научния съвет. Работихме много добре в екип. В научно отношение той стои много добре. Ще дам пример. Докато е бил председател, има излезли 4 или 5 статии и две приети за печат в системата „Соникс“.

Когато акад. Воденичаров искаше да се сменят Уставът и законът, за да имат повече власт академиците, тогава на Общото събрание аз казах, че академиците имат две агрегатни състояния – безгласни и съгласни.

Безгласни – защото никой не ги пита, а после казват „Съгласете се“. За това аз бях разкритикуван от предишния председател проф. Малиновски за неакадемично изказване, пък после ми се извини само на 4 очи.

В момента политиката на Академията зависи в голяма степен от Общото събрание. Акад. Ревалски много хубаво се справя, за да поддържа добри отношения с Общото събрание, като работи в екип с председателя му.

Не знам дали Вие почувствахте, но институтите и Общото събрание го почувстваха когато метеоролозите избягаха от нас. Тогава акад. Ревалски до голяма степен смекчи този удар.

Според мен той е в много добри отношения с управляващите – с нашия министър, със заместник-министрите, с министъра на финансите, въпреки че не винаги става това, което искаме. Във всички случаи той ни представя в добра светлина пред ръководството. Президентът и вицепрезидентът бяха наши гости. Според мен акад. Ревалски общо взето добре се справи като председател на БАН.

Онова, което той каза сега като дълъг отчет, трябва да се тълкува по следния начин: „Досега работих така и ще продължавам да работя така и занапред“.

Чл.-кор. Андон Косев:

До преди една година бях член на Общото събрание – от неговото основаване до преди една година единственият член. Бил съм винаги еднакво лоялен и на САЧК, и на Общото събрание. Мисля, че постигнатото е много хубаво. При съгласуваното действие винаги има различни мнения. Искане не лавиране, а дипломатичен добронамерен подход. В Общото събрание имаше ненормални моменти. Отношенията не приличаха като на органи в БАН. Постигна се – терминът е „заедно“.

Смятам, че по отношение на някои външни институти не винаги трябва да сме толкова отстъпчиви, но това, което стана вътре, даде здрава основа за общо действие – на САЧК и на Общото събрание.

Изненадан съм защо директорът не може да подлежи на наказание по Кодекса на труда?! Трябвало да мине през Управителния съвет. Може би причината е, че изборът им е от Управителния съвет, но не може председателят да няма възможност за контрол. Директорите правят нарушения, които заслужават наказания. Някои неща в Устава на БАН могат да се променят. Ищом Общото събрание е посло този ангажимент, мисля, че плодотворното сътрудничество ще доведе до добри промени. Не всички от последните промени в Устава са добри. Не можах да разбера от последните промени защо един добър директор задължително трябва да бъде махнат след два мандата?! Механизмите на избора трябва да са такива, че да се маха още при избора, ако не е подходящ, а не когато има два положителни мандата. Не винаги замяната е била добра.

В САЧК не сме го усетили, но по институтите хората се оценяват. Контактвам с два-три института. Имаше сериозно повишение на заплатите на младите ни колеги. Можеше да бъде повече, но и това не беше малко – някъде около 20%. Хората го оценяват. Трябва да се съобразяваме със закона. Правилниците и Уставът зависят от нас. Те трябва да бъдат коригирани в съответната посока.

Все повече и повече хора виждат общите усилия на БАН. Това е пътят, а не изкуствени противопоставяния. Да се насочим не толкова към отчета, а към онова, което се чувства. Хората не възприемат вече делбите. Има институти, където действително има две групи. Нека да има и три, сигурно има и повече, но БАН стана по-единен. Това е само в наша полза.

Акад. Кирил Боянов:

Искам да споделя впечатление от едно събитие, на което е присъствал и акад. Ревалски, като подкрепя искането на акад. Тодоров. Наскоро беше дадена награда на президента на името на Джон Атанасов. Наградата я спечели едно младо момче – Златко Минев, което направи една постановка и доказва, че е възможна предсказуемост на квантовия скок. Аз дълго кореспондирах с това момче, за да го покана да участва в наградата на Джон Атанасов, но няха категоричен отговор от него. Тогава се обърнах към акад. Тодоров, който се обади след два дни и каза, че е погледнал статията в „Ейчар“ и е готов да даде препоръка. Написах на Златко Минев, че акад. Тодоров ще даде препоръка пред журито за неговото участие, а той ми отговори: „Аз съм изключително поласкан, че такъв изтъкнат физик ще даде препоръка. Ще участвам в конкурса“. Сигурно има административни пречки, но авторитетите привличат младите хора. Убеден съм, че това момче във всички случаи, ако има такава лаборатория, ще сътрудничи тук. Нека да помислим как да направим така, че тази лаборатория да действа.

Акад. Дамян Дамянов:

В мое лице винаги Събранието на академиците и член-кореспондентите е имало привърженик на идеята, че авторитетът на хората, които участват тук, трябва да е адекватен на тяхната позиция и в Академията. В момента Събранието не е в най-предната позиция. Защо сме се поставили в положението тук да обсъждаме разумни неща, а те да не се приемат най-малкото като задължителни за дискусия?! Защото нормативните документи, на които се базират сегашните взаимоотношения, са такива, основно Уставът, и той трябва да се промени. Преди време имахме куп разумни предложения, които останаха „въздух под налягане“. Да се надяваме, че сега има атмосфера за по-адекватна дискусия в Общото събрание. То има колаборативен председател. Надявам се, че това, което ще дискутираме в рамките на събранието за промени в Устава, ще бъде по-добре чуто и дай боже да даде повече плодове, за да

може това, което дискутира Събранието на академиците и член-кореспондентите, най-малкото да бъде равностойно.

Уважаеми колеги, издигната е една единствена кандидатура. Чухме обсъжданията. Направени бяха доста препоръки. Можем да пристъпим към гласуване. Съгласни ли сте? *(Реплики в знак на съгласие.)*

Който е съгласен Събранието на академиците и член-кореспондентите да издигне кандидатурата на акад. Ревалски за председател на Българската академия на науките за следващия мандат 2021 – 2024 г., моля да гласува. *(Видимо мнозинство.)* Благодаря. Против? Няма. Въздържали се? Няма. Имаме кворум и подкрепяме! Да му пожелаем добър шанс и късмет! *(Ръкопляскания.)*

По т. 2 – Разни.

Правя съобщение по молба на акад. Ячко Иванов. На 2 ноември пред Народния театър ще бъде открита изложба „150 години издателска дейност на БАН“. Изложбата е подготвена от редакцията на „Списание на БАН“, Централната библиотека, Издателството на БАН и Столичната община. Очаквайте и допълнително електронно съобщение.

Благодаря. Приятна вечер на всички!

(Край 16,45 часа)

Председател:

Акад. Дамян Дамянов

Стенограф: Карамфил Матев

До академик Дамян Дамянов
21.10.2020 г.

София,

Заместник-председател на САЧК

Уважаеми академик Дамянов,

Долуподписаните членове на САЧК предлагаме, в точката от дневния ред на заседанието от 21.10.2020 за номиниране на кандидати за конкурса за председател на БАН, да бъде разгледана и кандидатурата на сегашния председател на БАН академик Юлиан Петров Ревадски.

Петър Кандев
Димитър В. Димитров
Георги Ружички
Иван Иванов
Михаил Визенов
Дамян Дамянов
Анел Гюров
Александър Ангелов
Теню Попиванов